

Digitalizálta

**a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ**

I. ÉVFOLYAM. 4. SZÁM.

Budapest, 1905. márczius hó.

Megjelenik minden hó 1-én.

ERDŐS RENÉE

IRÁSOK KÖNYVE

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Írja, szerkeszti és kiadja: Erdős Renée.

TARTALOM:

VÁGYAK:	o o o o o
A REMETE ÉS A VERÉB	
TALÁLKOZÁS	o o o
A VÁNDOR	o o o o
ÚGY LÁTOD MAJD	o
JÖTTEK EMBEREK	o
FÖLJEGYZÉSEK.	o o
Az örömről és a fájdalomról	
JEZABEL. REGÉNY.	e

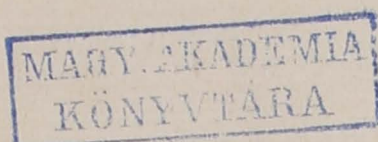

Megjelenik minden hó 1-én.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, Ferencz-körut 5.

Előfizetési ára : Egy évre 10, fél évre 6, negyedévre 3 korona

V á g y a k.

*Megyek a fehér hattyuk után.
A tó partján, a fűzek alatt.
Lantom valahol bozótba akadt
És tüskéktől tépett a ruhám.
S csak megyek álmatagon
A nagy, rejtelmes hattyuk után.*

*Selymes, puha fátyolomat
Ki tudja, hol, merre viszi a szél!
Hull, hull a hajamra sápadt falevél,
Harmat lepi homlokomat,
Forró lihegéstől kiserked a szám —
Megyek a fehér hattyuk után.*

*Napszálltakor láttatok engem?
Oly gazdag voltam, oly szép, ragyogó!
Akkor feltűnt előttem a tó
Es bűbájával befonta a lelkem.
Megszédültem a hold kék sugarán
S rohantam a fehér hattyuk után.*

Mert szegény vagyok és nem élhetek úgy, ahogy szeretnék és küzdenem kell a mindennapiért.

De én tudom, hogy mindennek vége szakad egyszer. Az istenek megkísértik erőm, azért küldtek ide. En pedig megmutatom, hogy kiállom a próbát.

Csak türelem — mondom magamban, noha ez a szó nem illik hozzám.

Légy erős Jezabel és ne sirj és ne panaszkodj, mert minden megadatik neked amit megérdemelsz és a megkísértések napjai számlálva vannak.

(Folytatom.)

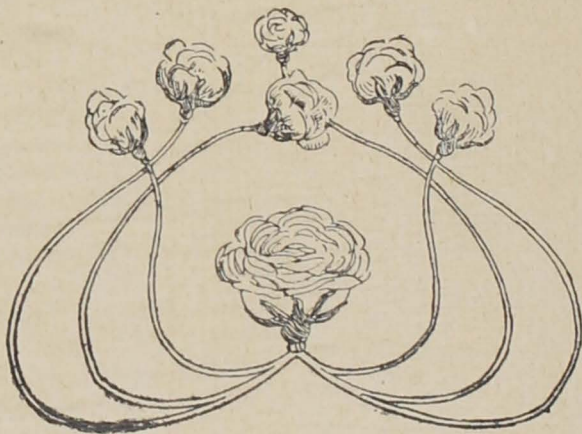
V á g y a k.

*Megyek a fehér hattyuk után,
A tó partján, a fűzek alatt.
Lantom valahol bozótba akadt
És tüskéktől tépett a ruhám.
S csak megyek álmatagon
A nagy, rejtelmes hattyuk után.*

*Selymes, puha fátyolomat
Ki tudja, hol, merre viszi a szél!
Hull, hull a hajamra sápadt falevél,
Harmat lepi homlokomat,
Forró lihegéstől kiserked a szám —
Megyek a fehér hattyuk után.*

*Napszálltakor láttatok engem?
Oly gazdag voltam, oly szép, ragyogó!
Akkor feltűnt előttem a tó
Es bűbájával befonta a lelkem.
Megszédültem a hold kék sugarán
S rohantam a fehér hattyuk után.*

*Most éjszaka van. Óh gyönyörű éjjel!
Es csillog a tó és csillog a part.
Engem erős fény: a nap akart, —
S megejtett az éj lágy igézetével.
Néma gyönyörnek, szótalan üdvnek
Úszó fehér fellege vajh hova száll?
Zokogva megyek a parton,
A fehér, rejtelmes hattyuk után,
A távolba vesző, hideg hattyuk után.*

A remete és a veréb.

— Mese. —

Rengeteg közepén lakott a remete. Egy barlang volt a lakása és a barlang nyílását a vadbokrok és fák annyira elrejtették, hogy a rengeteg lakói nem is sejtették, hogy köztük él egy ember, mellettük, közel hozzájuk és mégis egészen külön tőlük.

A remete nem hasonlított az erdő többi lakójához.

Nem tartozott sem a vadak, sem a vadorzók közé.

Nem volt sem fa, sem az, aki a fát kivágja.

Sem madár, noha énekelt, sem gyík, noha rejtőzködött.

Az emberekhez sem hasonlított, kik ismerték és megvetették az életet. Sem azokhoz, akik ismeretlenül szerették azt és rabszolgái voltak.

Sőt a többi remetékhez sem hasonlított, kiknek élete ima és vezeklés közt folyt le.

A remete maga írta énekeit és zsoltárait s e zsoltárokból az élet szeretete szólt és az ifjúság szeretete. És az erő, szépség és a fény szeretete.

És a remete, ülven barlangjának nyílása előtt, széttárt karokkal és felemelt fővel énekelt ki zsoltárait, a napfényes levegőbe.

És ilyenkor a rengeteg lakói összerezzentek és elnémultak és hallgatták a dalt csodás gyönyörérzettel és melegétől fölmelegedtek, erejétől megifjodtak, ujjongásától felvidámodtak.

— Vajjon ki az, aki így énekel? kérdezték egymástól, de válaszolni egyikük sem tudott.

— Ez boldog ember — mondta valaki.

— Nem boldog. Magányos — vélte egy másik.

— Lehet magányos és mégis boldog — mondta a harmadik.

A negyedik így szólt:

— Nem lehet boldog ha magányos. De ki mondja, hogy a dalokhoz boldogság kell? Magányosság kell a dalokhoz és a magányosság szeretete.

Igy vitatkoztak az erdő lakói a remete felől, akit még nem ismertek.

Ő pedig valóban magányos volt és sem boldog sem boldogtalan, hanem várt az Eljövendőre és ezért volt magányossága fényes és dalos.

*

A rengeteg ismerni szeretete volna dalosát és ezért sokszor hívta hangos szóval, hogy jöjjön elő rejtekéből.

De az élet zsoltárainak éneklője nem hajlott a hívó szóra. Megmaradt rejtek helyén a titkos barlangban és magában ezeket gondolta:

— Mi hasznuk lenne nekik abból, ha engem látnának? Földi szemeikkel ha földi alakomban ismernének? Nem vagyok-e így közelebb hoz-

zájok, mint lennék amúgy? Mi vagyok én, akit ők ismerni akarnak? A dal vagyok, a mi közük kiszáll. A dalaimat pedig ismerik. Eszerint engem is ismernek. Vajjon mit akarnak tőlem? Miért nem engedik, hogy nyugodt lélekkel várjam az Eljövendőt, aki által aztán én is fölismerem magamat; aki a jövő dalait irányítja. Aki által megismerem a boldogságot, vagy a szenvedést? Óh csak jönne már, csak jönne a színes nagy madár, a hatalmas szárnyú, a zengzetes szavú, az erős, a bátor! Én Eljövendőm csak eljönnél végre.

*

Egy jókedvű veréb, éles szemű, okos, eltanulta a rengeteg minden lakójának tulajdonságaiból azt, a mi a legfényesebb. A bokor körül őgylgett, a hol a csalogány énekelt és tőle sok szép éneket tanult. Szép, színes, idegen madarak elhullatott tollát fölszedte és betűzte a maga tollai közé. Így egyszerre nagyobbnak és ékeesebbnek látszott. Lopott is, sarcolt is, ha kellett; szertelen hatalomvágyában mindent mert és mindent kivívt.

Igy egy napon fölfedezte a remete barlangját és beröppent hozzá és körülkázta és színes szárnyaival meglegyintette annak csodálkozó szemeit.

— Ki vagy te? kérdezte a remete, aki először látott életében ily sokszínű madarat.

— Én vagyok akit vártál, akit dallal hívtál, aki neked ígértetett — mondta a veréb.

— Nem ilyennek gondoltalak — mondta a remete. Nagyobbnak hittelek.

— Légy nyugodt. A többiek kisebbek nálamnál.

— Nem láttam a többieket — mondta a remete és elgondolkozott.

A veréb pedig csakhamar birtokába vette a remete magányosságát és fölverte a csöndet körülötte és pár perc múlva egészen otthonosan érezte magát a dalok tiszta levegőjében.

Ah a barlang előtt vadrózsák nyíltak és a szél odahozta a tenger illatát — és minden olyan bűvös, békés és derűs volt, mint a remete lelke.

*

A veréb ott maradt és a remete megszerette őt és bámulta tarka tollait és nem vette észre, hogy lopottak. És bámulta különös beszédét és nem érezte ki belőle a hazugságot.

Költő volt, szerelmes volt, vak volt. És megnyitotta előtte lelkét, a dalok forrását. És beszélt neki elmúlt álmairól és jövőendő céljairól és jelenvaló üdvösségéről.

És sasnak nevezte a verebet és csalogánynak, mert sem csalogányt, sem sast, nem látott

soha még. És boldog volt a remete és — nem dalolt többé . . .

*

Egyszer azonban a veréb — (fárasztotta-e az örökös színlelés és hazudozás? Szégyelte vagy únta a tömjénezést?) kiszökött, elszállt a remete barlangjából.

Kiszökött. Elszállt.

A remete először megdöbbent. Aztán, mert erős hite volt, azt hitte visszatér a másik és várt.

Várt és nem jött vissza a veréb.

Ekkor a remete elhagyta barlangját, fekhelyét, virágait és lantját s amit eddig sohasem tett: neki indult a rengetegnek.

A madarat kereste, a tarkatollú ékesszavú, gyönyörű madarat.

És amint ment, ime körülötte hangos lett az erdő. Mindenki róla beszél. A nevét hallja emlegetni jobbra balra. De hall egyebet is. Hall vádat, rágalmat; hallja legszentebb titkának nevét, mit maga sem ejtett ki soha más-képen mint dalban. És e név egészen másképen hangzik künn a rengeteg lakói közt, mint benn a barlang mélyén, mikor lantpengés és dal kísért. És látja multjának és jelenének minden álmát eltorzítva és nem ismer reájuk. És látja jövőjének színes képeit megtépve, beszennyezve, meghurcolva. És ezt mind a kóbor veréb tette,

aki mert nem ismerte a magányosok életét: nem értette meg azok érzéseit és álmait sem.

*

A remete nem szólt semmit, hanem megfordult útján és visszatért a barlangjába.

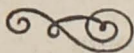
— Ime — gondolta — vártam az Eljövendőt és jött. Mit tesz az, hogy a távozása nem volt szép s hogy soha nem sikerült látnia és megismernie engem. Amit jövetelétől vártam, azt megadta nekem? A magam megismerését. Immár tudom, hogy elég erős vagyok arra, hogy túléljem álmaimat és vágyaimat s elbirjam az életet ígéretek nélkül. És elbirjam a magányosságot anélkül, hogy valamire várnék.

Ezek után a remete kezébe vette lantját és szemeit behunyva kereste a jövő dalát...

És megtalálta.

E dal a Halhatatlanság dala volt. És amint dalolta: erős kezében reszketett a lant s a dal úgy zokogott, úgy sirt, oly teli jajszóval, hogy a rengeteg lakóinak ajkán megfagyott a gúny, a rágalom és a kacaj.

Mintha egy kárhozatból szabadult lélek feltörő hálaéneke lett volna...

Találkozás.

— *Beh régen láttalak, asszonyom, asszonyom!*

— *Férfiú, férfiú, én is rég láttalak.*

— *Fennen átkoztalak, titokba' vártalak,*

A kora reggelen a késő alkonyon —

Mért nem jöttél hozzám, szeretöm, asszonyom?

— *Jöttem volna hozzád, de nagy eső esett!*

Felhőszakadás volt, erős villámlás volt.

Férfiú, férfiú, bizony mondom: kár volt.

Szél utamba állott és visszakergetett!

A szived, a szívem, óh mennyit szenvedett!

— *Asszonyom, a hídon át miért nem jöttél?*

— *Férfiú, a hidat magad verted széjjel!*

— *Eljöhettél volna a gyalogösvényen —*

— *A gyalogösvényre kigyókat vetettél.*

Rút sziszegésükkel engem ijesztgettél.

— *Asszonyom, asszonyom, ha szerettél volna:*

Eső meg nem állit, sem a villám fénye.

Rátapostál volna a kigyók fejére,

Vetted vón' magad szilaj hullámokra,

Akkor is, akkor is itt lehettél volna!

— *Akkor kellett jönnöm, mikor rózsákat nyit
Elöttem a bokor. Mikor kigyófészkek
Utamba nem állnak. Ha dúló szélvésznek,
Örvénylő hullámnak dühe rám nem ásit.
Férfiú, férfiú, akkor kellett jönnöm.*

*Akkor kellett jönnöm, amikor a könnyed
Elöttem az utat hófehérre mosta.
Gyűlölségtől fölvert tajtékos habokra,
Vijjogó vad vércséd, ha nem küldöd többet —
Akkor kellett jönnöm, mikor hull a könnyed.*

A vándor.

— Mese. —

Egy ember, akivel rosszul bánt a sors, útra kelt, hogy fölkeresse a Remetét, aki egy nagy erdő közepén lakott, egy rejtett barlangban és zsoltárokat énekelt a magányosságról.

— Megyek — gondolta a sorsüldözött ember, — hogy lássam, miképen viseli el szenvedését az, aki külön életet él; hogy kevésbbé égők-e az ő könnyüi és kevésbbé zaklatottak-e az ő álmai s inkább hisz-e a feledésben?

Ez ember ugyanis hallott arról, hogy a Remetét kevéssel azelőtt nagy bánat és csalódás érte.

S a kiváltságosak szenvedései épp úgy érdeklik az embereket, mint azok örömei.

Utazott tehát az ember és egy napon alkonyat-tájt megérkezett az erdőbe, ahol a Remete lakott.

Már messziről felé tört a világosság, mely annak a tűznek a fénye volt, amit a Remete gyújtott a barlang előtt.

— Ejh, — gondolta magában az ember, — a Remete bizonyosan fázik, hogy ekkora tüzet gyújtott. Lám a szenvedés az ő ereiben is csak úgy megfagyasztja a vért, mint másokéiban.

Am mekkora lön az ember csodálkozása, midőn közel érve látta, hogy a Remete az égő tűz előtt sem ül, sem fekszik, sem a kezét, sem a lábát nem melengeti, hanem áll felemelt fővel és hátratett kezekkel és — énekel.

Ha pedig egy fahasáb összeroppant és csak szikrázva égett, láng és fény nélkül: a Remete új hasábot rakott a tűzre és valameddig az lobbót nem vetett, ott tánczolt körülötte és hófehér palástja szárnyával élesztgette a lángot.

Az ember egy ideig szótlanul nézte, végre megszólalt halkán és megilletődve.

— Így viselik el szenvedéseiket a magányosok? És így tánczolják körül a tüzet azok, a kiknek lelke égett a tűzben?

A remete mosolyogva szólt:

— Nem ez méltó-e a nagyokhoz és erősekhez? Mondom azoknak, akik szenvednek: fehér ruhát öltsenek testükre, hogy fel lehessen őket ismerni a homályban is. És a meggyújtott tűz előtt tánczoljanak és énekeljenek. És legszebb daluk az legyen, amit az elhamvadt örömről énekelnek. Nem kellene-e megvetnem magamat, ha barlangom egy sötét zugában megtörve és siránkozva ülnék, én, akit ujjongásra tanított az öröm? Bizony, ha vállam elég erős volt a gyönyör elviselésére: elég erős lesz a szenvedés elviselésére is. Mert akit az izzó nap össze nem éget, azt a villámlások sem

égetik össze. És ha elbirtam vágyaim súlyát: el kell birnom csalódásaim súlyát is.

— De a könnyek elfojtják a tüzet — mondta az ember — és a zokogás elfojtja a hangot az énekléshez. Én megkísérlettem szeretni a szenvedést és nem tudtam.

— Mert még nem értél meg a szenvedésre, mint ahogy az öröme sem értél meg — mondta a Remete. Mert az tud csak szivből szenvedni, a ki szivből örülni tud.

— A gyűlölködés fáj — mondta az ember — a gyűlölködés, melyet az táplál irányomban, akit szerettem.

— Nem szeretted eléggé — mondta a Remete — különben nem fájna a gyűlölete. Akit nagyon szeretttünk, annak a gyűlölete kedvesebb nekünk, mint mások cirógatása.

— A jogtalan bántás sért, fellázít — mondta az ember. — Én ártatlan vagyok és szenvednem kell olyan vétkekért, amiket nem követtem el! Sértettek és rágalmaztak és megfosztottak javaimtól anélkül, hogy valamit vétettem volna.

— Óh, óh, — mondta a Remete — te jogtalan bántásról beszélsz. Hát van jogos bántás? Nem minden szenvedés igazságtalan? Hát ha anyád, vagy testvéred meghal: nem úgy érzed-e, hogy érdemetlen szenvedés ért téged? Minden könnycsepp igazságtalan, amit az emberiség elsír! De ki mondja, hogy az öröm jogosultabb? Öröm és bánat nem egyképen a

körülmények gyermeke-é? Mégis emezt magadtól tiltod, azt testvérül fogadod? Mi jogon: én kérdezem tőled. Hogy mersz panaszkodni, zúgolódni, holott nem tudod: nem hoz-e a következő percz örömet számodra? Vagy talán azt akard mondani, hogy jogod van folyton örvendezni?

— Jogom van az igazsághoz — mondta az ember. — Ahhoz, hogy érdemem szerint bánjon velem a sors. Ha rosszat mivelek, ám büntessen. De ha cselekedeteim jók —

— Ugyan hagyd el — szakította félbe a Remete. — Mihelyt ezt a két szót: jó és rossz kimondod, rögtön belezavarodol az igazság fogalmába. Első sorban is: nem tudhatod mi a jó és mi a rossz. Mert ha egy énekes madarat vásárolsz és azt kalitkában őrzöd és éneklésében gyönyörködöl: az jó neked, de nem jó a madárnak, aki foglyod és nem jó a szomszédodnak, aki fejfájós és ideges. Valamint a jó cselekedetnek van rossz oldala, úgy a rossz cselekedetnek is lehet jó oldala. És ha a gyalogjáróról fölemelsz egy követ és az országútra dobod, nehogy embertársaid megbotoljanak benne: nem tehet-e kárt ugyanaz a kő az országúton hajtó szekérben és a szekéren ülőkben? Minden véletlen és előre nem látható eseményeken fordul meg. Maga az élet csupa apró véletlen és akik vele fontoskodnak, előre

vagy hátra igazítani próbálják, fölösleges és hasztalan dolgot művelnek.

Az ember fejcsóválva szólt :

— Úgy beszélsz, mintha semmi közöd sem volna az élethez s mintha az emberi cselekedetek előtted semmit sem jelentenének. Holott tudnod kell, hogy vannak hőstettek és vannak gonosztettek, vannak rablások és vannak adakozások s mindezek az emberek cselekedetei.

— Valóban — felelt a Remete — az emberek cselekedeteit letagadni nem lehet. Én csupán azt mondom, hogy nem a szabad akaratuk folytán cselekszenek, hanem ösztönük folytán és a véletlen kérdése : jó-e az, amit cselekszenek, vagy rossz. Mert te valakinek áldozatul hozhatod egész életedet és az sem neked, sem annak, akinek áldozatul hoztad : nem válik hasznára. Ellenben egy hatalmas és erős arculütés néha csodálatos jó dolgokat eredményez. Van rá példa a földi életben.

— És azt hiszed : szükség van a szenvedésekre ? — kérdezte az ember.

— Akár csak azt kérdeznéd : szükség van-e a betegségre. A beteg bizonyára úgy véli : nincs rá szükség. Az orvos ellenben egész bizonyosra veszi, hogy szükség van rá. Épúgy mint az életre és halálra.

Ezek után a Remete újból fölemelt egy fahasábot és a hunyó parázsra dobva, megkezdte félbeszakított sétáját a tűz körül.

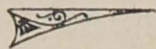
Az ember pedig nézte egy kis ideig és azután így szólt :

— Adj nekem egy fehér öltözetet, a tiedhez hasonlót és engedd, hogy én is tánczoljak veled a tűz körül. Mert kiérzem beszédedből az élet bölcsességét és úgy akarok élni és cselekedni, mint te. És szeretni akarom a szenvedést és dalolni akarok elmúlt örömeimről.

A Remete pedig szólt mosolyogva az emberhez :

— Eredj és keress magadnak másik barlangot, ahol magadban léssz. Mert első sorban is magányosság kell ahhoz, hogy a szenvedést megértsd. Az én ruhám az én testemre van szőve. Te szőjj magadnak külön ruhát. És végy kezedbe fejszét és vágd ki a fát, amelyből tüzet akarsz gyújtani. És ha már meggyújtottad, magad tánczold körül és ne keress társat. Mert mind magukban vannak azok, akiket a szenvedés felmagasztosít énekekre és tánczra . . .

E szók után a Remete megállt, felemelte két karját és megáldotta a tüzet. Az ember pedig lassan megfordult és nekivágott a rengetegnek.

Úgy látod majd.

*Úgy látod majd, hogy érdemes volt élned,
Amért találkoztál velem.*

*Az én sokszor megátkozott nevem
Lesz a te legnagyobb emléked.*

*Úgy érzed majd, hogy minden csók kiégett
S minden asszonyi száj hideg.
S én besugárzom éjjeleidet,
Az én csókom örökre éget.*

*Úgy látod majd, hogy elfoszló árnyéknak,
Ködnek is fényesebb vagyok,
Mint a körötted égő csillagok,
Kik a bánattól elalélnak.*

*Úgy érzed majd, hogy el kellett vón dobnod
Szegényes királyságodat,
És hordanod a síríg lánczokat
Inkább, mint foszló biborrongyot.*

*Én láttam fényét koronás fejednek
Ha lecsókoltad is szemem.*

*Ők nem költők — látásuk szintelen.
Mint bús bohócot kinevetnek.*

Jöttek emberek.

*Jöttek emberek a gyász idején —
Megfogták a kezem és mosolyogtak.
S amikor neved ajkamon kitört:
Fölemelt újjal fordultak felém
S szóltak: „Nyugodjanak békén a holtak.“*

*Én elhallgattam s ők szóltak megint:
„Tiéd költő, az élet színes álma!
Tiéd a leggyönyörűbb fájdalom!
S ha új tavasz fuvalma rád legyint:
Meggyógyítanak a dalok nemsokára.“*

*S én szóltam: „Meghalt véremben a vágy.
S a nagy Szerelem lelkemből kiégett.
Vezeklést, könnyet hoz csak a jövő —
És újra láttam ajkuk mosolyát:
„Halottnak béke! Az élőknek — élet!“*

*S szóltam megint: „Félek: az új dalok
Meghazudtolják jöttét a tavasznak!
Beteggé bágyaszt a lágy fuvalom!
A forró napsúgártól meghalok —“*

Arcomba néztek s hangosan kacagtak.

Följegyzések.

Az örömről és fájdalomról.

Egy művész naplójából.

Úgy érzem: kilökött magából az iszap, melybe kíváncsoztam, ahova ismeretlen, rejtelmes virágok bódító illata csalt.

Kilökött magából az iszap s a hinár nyelve ezeket mondja :

— Eredj innen. Mi közünk nekünk egymáshoz? A te vágyódásod minket fölszárit és kiéget, hogy el kell tűnnünk és el kell emésződnnünk a te forróságod miatt. De mi élni akarunk.

Kilökött magából az iszap s most itt állok a nap színe előtt sáros ruhámban és szégyenkezem.

A nap pedig mosolyog és így szól:

— Óh milyen szívesen száritom föl a sárfoltokat ruhádon, míg látom, hogy a lelked folt nélkül való! Leégetem rólad a ruhát és fölmelegitem az iszaptól áthült testedet és megfürösztlek az én sugaraim fényében és elárasztlak egy új élet világosságával.

Leülök a földre és kezemre támasztott fejjel hangosan sirok.

— Mi bajod? kérdi tőlem egy hang a lelkem legmélyén. — Miért sirsz most, amidőn a napfényen vagy, a hozzád méltó helyen?

A lelkem szavára felelni nem tudok a szapora könnyektől s a zokogástól, mely elfojtja hangom.

Mert álmokat vittem az iszap mélyére, álmokat melyek a napfényre valók és reménységet, mely olyan volt mint a legfehérebb virág. És mind az álom mind a reménység ott maradt az iszap fenekén.

Sejtem, hogy az új élet új álmokat és reményeket hoz, de mi lesz azokkal, amelyek ott maradtak?

És a lelkem szól:

— Ami lesz a lehullott esővel. Ne keresd lábad nyomait a megjárt úton, ne nézz visszafelé és ne sajnáld az elpazarolt kincseket. Az igazán dús az, ki bőkezűen fizet meg a pillanatnak és mégis úgy találja, hogy többet ért az amit tőle kapott, mint az, amit érte feláldozott. Nem vagy-e igazán dús?

*

Minden vigasztal engem és vigasztalódní még sem tudok.

Es visszafelé nézek és keresem a nyomokat az úton, ahol jártam.

Es látom, hogy virágokat szórtam minde-nüvé és a virágokról megismerték útjaimat az emberek és magukban mosolyogva mondták:

— Ez nyitott szemekkel és a maga akaratából vak, hogy virágait pazarul szórhassa. Ha kedve volna nézni és látni: fukarabb volna. De gyönyörüségét leli a maga vakságában és hazudik önnönmagának, hogy meg ne hazudtolja az életről való hitét. Ez az, aki az életet erőnek erejével a maga ábrándjaihoz alakítja. De

megfelelkezik arról, hogy az élet nem sokáig állja a pepecselést és kezei között viaszból gránittá válik és fölsebzí az alkotó ujjakat.

Valóban kővé merevült kezeim között az élet és oly súlyos lett, hogy nem birtam tartani többé, sem eldobni.

És így a kő lehúzott súlyával az iszap mélyébe és ott feküdtünk mind a ketten egymást ölelve. És ő így szólott:

— Nemde mily jó pihenés esik itt?

*

Kérdeztem a magányosságot, mit adhat nekem cserébe az elpazarolt álmokért és remény-ségekért?

S a magányosság így felelt:

— Visszaadlak önmagadnak. Visszaadom a fájdalmaidat és a küzdelmeidet. Visszaadom az éber és hideg éjszakákat, melyekben a lelked szólt a viharhoz. Visszaadom neked a teremtet, melylyel magadat újjá teremted. Mert senki sem segíthet rajtad, hacsak önmagadon nem segítesz. És semmi sem kárpótolhat téged elmúlt örömekért, hacsak nem az eljövendő fájdalmak. Azzal a kézzel, mellyel kertet terméseit leszakgattad: kell újra beültetned kertet, hogy újból virágozzék.

— De ki ment meg attól, hogy újból meg ne kíséreljem fölvirágozni az utat, amelyen járok? A sivár kövek szomorúvá tesznek és annyi bennem a kedv a nevetéshez.

A magányosság ekkép válaszolt:

— Mi készítt, hogy elkóborolj idegen úton? Maradj meg kertet falai között, de igyekezz, hogy kertet mentől nagyobb legyen és útai mentől szélesebbek s a virágok benne sok-

félék és színesek. Akkor aztán nincs miért kiváncskoznod belőle.

*

Néha csudás nyugalom száll meg és gondolkozom elmúlt dolgokról, melyek fájtak és örömet szereztek. És íme, a fájdalmak aránytalanul csekélyek örömeimhez képest, mert nem emlékszem, hogy mondtam volna a bánat perceiben: „Most meg akarok halni.“ Ellenben sokszor mondtam az öröm pillanatában: „Mi végre élek ezután még?“

És valóban úgy látszott, az örömek teljét éltem akkor és nem láttam célját annak az időnek, mely az örömek telje után jön. Most látom. És tudom, hogy ez a cél, a fájdalom. És most élek a fájdalomnak, mint a hogy az örömnél éltem akkor és nem érzem, hogy emberi mivoltom ezáltal kisebbedett volna. És egész lelkemmel, mint egykor az örömnél, élek most a fájdalomnak és dicsérem lelkem, mondván:

— Te mindenre rászülettél, amihez erő és nagyság kell. Neked hiszek és veled tartok és reád bízom magam, mert kevés léleknek adatott meg akkkora öröm és akkkora fájdalom, mint neked és mégis hogy tudsz nevetni. Holott a nagy öröm is komolylyá tesz, ép úgy, mint a bánat.

•

Tűnődtem, mit cselekszem akkor, ha a Boldogság megint beköszönt hozzám. A múltban mikor jött, tárt karokkal fogadtam, elébe tér-

deltem és megoldva rózsaszínű saruját, csókkal illettem a földet lábai előtt, mondván: ide lépj.

Ezután ha jön — ha eljön még egyszer — nyájasan és szívélyesen fogadom bizalmas kézszorítással.

Helylyel kínálom meg magam mellett és miután hogyléte felől tudakozódtam volna, megkérdem tőle:

— Mennyi ideig tisztelhetlek vendégemül kedves vándor?

És ha erre csodálkozó arcot vág, így szólok hozzá:

— Egyszer már úgy jöttél, hogy örökre itt maradsz és mialatt aludtam megszöktél és magaddal vitted jó részét azoknak a kincseknek, amik épen a kezed ügyébe estek. Bocsáss meg, hogy így szólok hozzád és engedd meg, hogy a szekrények ajtaját csukva tartsam míg itt vagy, mert végre úgy kifosztasz, hogy igazán nem lesz érdemes visszajönnöd többé.

*

De vajjon szólhatok-e így hozzá?

A Boldogsághoz szólhatok-e így?

Annyira szép, hogy elfelejtem a csalásait. Oly gyönyörűen hazug, hogy könnyű szerrel letagadja a lopást.

És tudom, ha csókja megérinti a homlokomat, elkábulok és megnyitom előtte azoknak a rejtékhelyeknek a zárait is, melyeket eddig előle eltitkoltam. És tűröm, hogy benyúljon a titkos fiókokba és az ott levő ékességekkel, gyöngyökkel, drágakövekkel a tükör elé üljön, hogy föl-ékesítse magát és hivalkodjék mint egy parázna személy.

*

A multkor álmomban ezt a képet láttam :

Egy homályos szoba közepén állt egy asszony.

Szikrázott a haja, a szeme, a fogai, csupa fény volt rajta minden és fehér kezei úgy tündököltek keresztül a homályon mint két fehér galambszárny, amelyet belepett a nyáréji harmat. És lángban égő haja végigömlött fehér ruháján, mint egy biborszínű köpeny.

És a hajfürtök ölelték a fehér selymet, mely kéjesen zizegett az ölelés alatt.

És csupa ölelés volt ez az asszony. És csupa tűz és fehérség.

Előtte pedig egy aranyos felhőoszlop állott, egy mozdulatlan emberalakú felhő-oszlop, akihez így beszélt a tündöklő asszony :

— Óh esengek hozzád az én lány szavammal hagyj engem fehéren és illetetlenül ! Ezen az éjszakán és mind a többieken, amik a tavasz szárnyán lány remegéssel jönnek.

Hagyj engem csóktalanul. Hogy virulhassak az ákácokkal és a dús orgonákkal és az ifjú fákkal! Kérlek, ne csókolj meg engem, hogy megmaradjon az élethez való vágyam és a csókhoz való vágyam. Hagyj engem szomjazni és epedni mert ha eloltod szomjam és epedésem: nem talállok célt életemnek e földön. Kérlek ne szeress, mert vágyódní akarok a szeretet után. És el ne kábits, hogy kívánjam a mámort. Hagyd meg lelkemet minden erejében és friss szenvedésében és naphoz törő vivódásában. Ne álmo-síts el és ne bágyassz el, hogy láthassam a kelő napot. Mert a virradatra születtem én nem pedig az alkonyatokra. A virradat szeret engem és szívesen csókolja meg arcom a reggeli szél, mely a virágokról száll fel. Óh nézd én vágyom a te

csókjaid után és a te titokzatosságod megszédít engem és mégis — kérlek maradj tőlem távol.

A felhő pedig válaszolt:

— Kiért lettem, ha nem teérted? De te megtagadsz engem és rendeltetésemet. Neked álmaid vannak, amikért engem eldobsz és erkölceid, amikkel engem fenyegetsz.

És szólott az asszony:

— Az én nagy erkölcsöm, egyetlen erkölcsöm a — dicsvágy. Mindent feláldozok érte. Téged is. Értsd meg hogy felül kell emelkednem mindenben. És nem szabad tulságosan szeretnem sem örömeimet sem szenvedéseimet. Hanem amit szeretnem kell, az az út amit meg kezdtem, és a cél a mit el akarok érni. És felül kell emelkednem önmagamon is, hogy elérhessem. Az aranyos felhő megmozdult és meghajlott mintha az asszony szavainak súlya meggörnyesztette volna.

— Mi lesz velem? susogta fájdalmasan — mi lesz velem ha elüzesz magadtól?

Az asszony pedig szólt erélyesen és határozottan:

— El fogsz vonulni az én egemről mint elvonúltak mind a többiek. És szétfoszlasz úgy mint a többiek. És párává válsz mint a többiek. Mert te felhő vagy, ki villámaídat nekem adtad és többé sem rombolni sem alkotni nem tudsz. De én, ki magamba fogadtam a villámokat, arra való vagyok, hogy éljek és világítsak és arra való hogy teremtsék és rombolják. Nekem meg kell maradnom. Mert az a mindenségben a számottevő aki befogad és a befogadottat magában kincscsé érleli. Ti a többiek azért vagytok, hogy föláldoztassatok annak akit az áldozat megillet. Hát miért panaszkodol?

— Én szeretlek téged — susogta az arany felhő.
A fehér asszony homloka elborúlt.

— Nem szabad tovább szeretned engem, mint ameddig ez nekem jó. Értetted?

A felhő kebléből hangos zokogás tört elő.

Egy kétségbeesett mozdulattal körülölelte az asszonyt, rátapadt, hozzáforrt, erőszakkal csókolni akarta.

Am az asszony kibontakozott az ölelésből és így szólt:

— Mi közünk nekünk egymáshoz? Amig lényem kiegészítője voltál: mellettem volt helyed. Most hogy betöltötted hivatásodat: hagyj el engem örökre, mert fölösleges dolgoknak nincs helye a földön.

— Én téged megátkozlak — susogta a felhő.

— Rajtam nem fog a felhők átka, a kiégett felhők átka. Sem a hidegség sem a forróság meg nem öl engem. Mert jég vagyok kívül és belül csupa tűz. De aki nekem kell azt befogadom és aki nekem nem kell azt kivetem magamból. És több vagyok mind az átkozódóknál, mert én soha sem átkozok senkit, hanem áldom és dicsérem azt, aki által gazdagabb lettem lelkemben és mindvégig szeretem azokat, akik magamhoz vezettek engem. Így tégedet is.

És elhallgatott az erős szavú asszony és maga elé nézett.

A homályos szobában nem hallatszott más mint halk elfojtott zokogás.

JEZABEL.

— Regény. —

Oh csak már letelnének! Milyen kinos így élni ebben a fél-életben.

Két karom lenyüggözik mindenféle lánczok. Oly tehetetlen vagyok!

Ha gazdag volnék, máskép volna minden. Akkor úgy tehetnék, amint én akarok. Mert ezek az új emberek itt, megtartották a régi bálvány, az arany tiszteletét és fejet hajtanak előtte.

De nyilván nem szabad gazdagnak lennem, hogy a megkisértés mentől teljesebb legyen.

Küzdés, örökös küzdés. Akik közelmében élnek azt kérdézik miért?

Oh ők nem tudják, hogy mindez csak istenek játéka, bár nekem gyötrelmes, köny és veritékfakasztó.

A sors mindent úgy intézett, hogy szenvednem kellessék.

Miért kellett feleségül mennem egy szegény emberhez?

Es miért kellett meghalnia e szegény embernek oly korán?

Hogy magamra maradjak. Hogy ne legyen senkim. Hogy egyedül álljak minden terhével az életnek. És minden terhével önnönmagamnak. Mert az élet nem volna olyan kinos, ha én másforma volnék. De gőg van bennem és uralkodás vágy, holott fejet kell hajtanom és türnöm kell. És vérségem forró, nagy életre kívánczik mohón és erőszakosan: s amit az életből elfogadhatok, csak morzsák, a miktől undorodom.

Hol az egész, a végtelen, a régi, amit királynő koromban átéltem?

És ez a férfi, aki szolgálatomban áll, kicsoda e férfi, ez a sápadt, szánalmas alak, ki ruhám szegélyét csókolja, alázattal és félve és óvatosan?

Oh ez az alázat! Ez a folytonos óvatosság.

Ő azt mondja ezeken túl a veszedelem. Igaz ez? Ugy abba kívánczom. Szeretem a veszedelmeket és gyönyörű-

ség volna már egyszer halálos aggodalomtól remegő tagokkal lesni a sors ökölcsapását.

Ejh! Kihivom magam ellen a rosszat kérkedésemmel. Holott ha jön nem olyan alakban jön, ahogy én kívánnám. Fergeteg módjára, mely lesújt a földre. Hanem mint alattomos szellő, mely beszökik az ajtó résein és meghülést okoz.

Újból kérdem: kicsoda e férfi és mit keres nálam?

Azt mondja szeret! Hogy szerethetne, mikor nem ismer, mikor nem tudja ki vagyok?

Hiszen még azt sem tudja milyen szép tudok lenni. Milyen félelmesen nagy és erős tudok lenni.

Óh és nincs is kedvem, hogy erről beszéljek neki.

Az első szónál azt hinné, hogy képzelődöm és csak ábrándjaim játszanak velem.

Holott én soha sem ábrándozom.

Miről ábrándoznék? Lehetek-e valaha több, nagyobb, dúsabb és hatalmasabb, mint aminő voltam?

Ezt a férfit ki fogom innen kergetni mert úntat és fáraszt. Olyan mint egy szobadisz, egy mosolygó japánfigura, aki akárminő nagy gyász, vagy harag vagy kétségbeesés gyötri a gazdája lelkét: ő ül egy kis polcon, a fejét mozgatja és nevet.

Ki fogom kergetni ezt a porcellán emberkét. Bár jobb volna összetörni. Ám a törvény számon kér itt minden hitvány kis cserepet.

Ejh, menjen, hadd menjen szegény ...

*

A férjem — az más volt.

Ő tudta, hogy királyné vagyok.

És amikor kezét először a kezembe tette: tudta, hogy ez az érintés életébe kerül.

Szegény szőke fiú? Hasonlított Akábhhoz. Mint ő, oly szelid volt és gyönges és jó. Úgy hogy mikor meg akartam csókolni, nem tudtam. Nem mertem.

Szegény fehér arcú emberem, kinek a lobogó tűz mellett meséket mondtam magam-

ról, amiket ő lázban csillogó szemekkel hallgatott.

Ő hitt nekem és amikor azt mondtam neki „Én voltam Jezabel“, — elhitte. Leomlott elém a földre és csókolt és így szólt:

— Te vagy Jezabel még most is. Lehetetlen, hogy más légy. Te nagy, gyönyörű asszony!

És a sápadt fejét ölembe hajtva, elkezdett sirni, mert akkor már érezte, hogy gerince sorvad.

Vagy talán azért mert költő volt és hitt a lélek vándorlásában.

Ő költő volt és én tanítottam mesékre. És ha meg nem hal oly gyorsan, nagygyá lett volna a költők között. De meg kellett halnia, mert nagyon szeretett engem — és én is — nagyon szerettem őt. Oly nagyon, mint a banána gyümölcsöt, oly nagyon, mint a gránátalma piros nedvét, oly nagyon, mint a fehérbélű diót, mint a neggadi kertek legszebb szőlőfürtjét. És ezért meg kellett halnia.

De örömmel halt meg és utolsó szavai ezek voltak:

— Ha már nem leszek : ird meg nekik, a többieknek, hogy úgy éltem, mint egy király, mint egy tékozló fiatal király. És úgy haltam meg, mint a banána gyümölcs, a dió, a szőlő, a gránátalma, egy királyné fehér erős fogai között.

És én megigérttem neki.

Nabot.

Dolgoznom kell. Igen. Dologra! Dologra! Ezzel a szóval emelem fel reggelenként fejem a hűvös párnákról, az özvegyi ágyból.

Dologra, dologra királynő! Félre az álmokkal, félre a multtal.

Kenyér kell és ruha és lakás. Dologra, dologra!

Gyorsan bele a hideg vízbe, az áldott nyugtató hideg vízbe, hogy véred lehüljön és ne bántsa agyad, a dolgozó munkás agyad, amivel a kenyeret szerzed.

Hamar a fésűt; hogy sok időt ne raboljon a fölösleges asszonyi pipere, csavard egy csomóba a nagy tömött hajad, amely minden disz nélkül is szép. Öltözz fel sima, sötét, szövet ruhádba és amikor így rendben vagy: feledj el mindent, légy az újkor embere, láss munkához. Dolgozz!

Igy tart ez évek sora óta, így fog tartani még éveken át, mindaddig, míg be nem telik az istenek szeszélye, míg vissza nem hivatol a régi életbe. Hát nyugodj bele.

Belenyugszom. Tudom, hogy ez nem lehet máskép. De nem tudom miért kell ennek így lennie. S miért épen velem?

Vagy talán nem csak magam vagyok itt ez új életben, ki egy régi élet tudatát hordja lelkében?

Talán mindnyájan emberek, éltünk már egyszer már sokszor és meghaltunk, hogy ismét föltámadjunk? Igaz, hogy a lélek nem hal meg soha? És az idő nem megy előre, hanem egy körben forog valamint a nap?

Hogy hátrafelé vagy előre egyre megy? Hogy a multból lesz jövő és a jelenből

múlt. Hogy elindulunk és visszatérünk és ismét elindulunk, mert az élet törvénye az örökös forgás és az emberi lét titka a folytonos átváltozás?

Ha ez igaz, úgy nem kell aggódnom. Úgy visszatérhetek oda, a honnan jöttem, vagy máshova, ahol ismét az leszek, aki voltam. Lehetetlen, hogy így végződjék létem. Hogy egy király paránya összevegyüljön a csatornakotró parányával!

Ha nem fontos és nem tesz különbséget rang és tudás, de különbséget tesz a — vér. A király és a pór vére. Ez sem bizonyos. A századokon át erősödő királyi vérbe is vegyülhet egy csöpp, ami pórrá teszi.

És aztán ki tudja, hátha satnyúl a vér századok folytán a helyett, hogy nemesbülne?

Oh ki látja az igazságot? Ki tud a mélységekbe nézni? Ki a titokfejtő itt a földön?

Senki.

És fönn vagy lenn?

Az isten?

Borzalom és gyönyörűség, hogy ez a

láthatatlan fogalom most is úgy uralkodik felettünk, mint ezer esztendőök előtt.

Az isten.

A mindenütt jelenvaló, a láthatatlan és örökkévaló.

Es hányan jöttek, akik az ő hatalmát érzékíteni, láthatóvá tenni akarták!

Vajjon volt-e rájuk szükség?

Elégették és keresztre feszítették őket, s az Isten aki volt, maradt továbbra is erős, örök és — láthatatlan. Ha ugyan van igazában. Mert ki tudja? Mózes, akinek a csipkebokorban megjelent, szólhatna felőle.

Minő csodálatos jelkép ez is!

Mózes mert tudós volt, vezérül szemeltetett ki. S aki a népek fölött áll: közelebb áll istenhez.

Vajjon nem kellene-e minden királynak az isten közellétét éreznie?

Bizonyára.

De nem elég vezérnek lenni. Bölcsnek és költőnek kell lenni, mint Mózes volt, hogy érezzük az istent.

Én éreztem. Bármily vakmerőség ki-
mondani ezt: én éreztem.

Mert bár rossznak mondtak akkor és a
szent irások följegyezték bűneimet: én
vátkeim súlyát soha sem éreztem. Ellen-
ben éreztem jogosultságát cselekedeteim-
nek mindenkoron. És aki érzi, hogy vala-
mely rossznak látszó dolgot jogosultan
cselekszik, az nem viseli annak terhét
lelkiismeretén. Mert a rossz csak akkor
válík rosszá, ha lel kifurdalást okoz.

Nekem soha sem voltak lel kifurdalásaim.
Sem mikor a prófétákat megölettem sem
amiatt a dolog miatt, amit a szentköny-
vek írói oly szörnyű módon megnö-
vesztve adnak elő.

A jezraheli Nabot esetét értem. Az ő
szőlője és háza ott volt az én házam
mellett, még pedig a magasabb fekvésű
helyen.

Úgy hogy miatta nem láthattam a nap
nyugtát soha.

Uram pedig, ki szerette az alkonyatot
kertjében tölteni: nem nyughatott Nabot
lármás házanépétől, a cselédségtől, mely a

veteményes kertben dolgozott, énekelt és játszott.

Ekkor uram áthivatá Nabotot és így szólt hozzá:

— Add el nekem birtokodat, mely az enyém mellett vagyon, én lefizetem neked érte a kétszeres árt, vagy válassz tetszésed szerint többi szőlőimből, bárha tizszer annyi érőt mint a tied.

Mire Nabot így felelt:

— Eszembe sincs, hogy örökségemtől, mely atyáimról rám maradt, bármi pénzért megváljak.

— Nézd Nabot — mondta a király — odaadhatnád nekem a birtokot, mivel a királyné oly igen szeretné a nap nyugtát látni az ő erkélyéről, de a te házad miatt, mely a magaslaton áll nem láthatja. És magamat is nagyon zavar szolgálid és szolgálóid kurjongatása, mely a veteményes kertből áttör hozzám.

Amire Nabot így felelt:

— Sajnálom uram, de nem engedhetem át örökségemet sem a királyné kedvéért sem a te kedvéért.

— Igérd meg legalább — kérte Akáb

— hogy megtiltod szolgálidnak a hangos beszédet és tréfálkozást.

— Nem tilthatom meg uram, hogy a cselédség a szabadban hangos szót ne szóljon, minthogy magam nem vagyok ott.

— Parancsold meg legalább felvigyázóidnak, hogy intse meg őket.

E szók után a király elbocsátotta őt, de még aznap este hogy kertjébe ment, sokkal nagyobb lármával bosszantotta őt Nabot háza népe, mint eleddig. Aminek folytán ő boszusan tért vissza házába és nem vett részt az esti lakomán, mivel a harag elfojtotta étvágyát.

Ekkor vontam kérdőre őt s akkor tudtam meg az egészet.

És ezután mondtam neki ezeket:

— Ugyan nagy tekintélyed van és gyönyörűen kormányzod népedet! Ime ellenszegülni merészel és bosszant. De kérlek hagyd abba a busongást. Légy vidám és egyél. Tied lesz Nabot szőleje én neked adom.

Ami ezután történt, a bőjthirdetés a felségsértés vádja, a hamis tanuk előállítása, kiknek vallomása alapján a nép

megkövezte Nabotot: mindenek előtt tudott dolog.

Valamint az is, hogy a felségsértő vagyona, annak halála után, a király birtokaihoz csatoltatik.

Igy lett Ákábé Nabot szőleje.

Ha engedelmes lett volna királya akaratával szemben: nem érte volna baj, sőt kétszeres értéket kapott volna birtokáért. De mivel gőgös és felfuvalkodott volt a királlyal szemben, meg kellett halnia.

Hol van itt a bűn?

Holott csak jogos megtorlás történt és igazságszolgáltatás!

Egy ezer ellen.

Nem bántam meg amit tettem.

Elértem vele azt, hogy Illés, aki akkor atyám tartományában Serephtában volt, hol egy özvegy asszony rejtegette: előjött búvóhelyéből, hogy a büntetért bosszút álljon.

Óh hogy vágyódtam a látása után !

De nem jött hozzám. Csak urammal beszélt, ki már akkor csüggedt és szomorú volt.

Részint mert miattam bántotta őt a nép. Részint mert nagy volt a nyomor egész Samariában a szárazság miatt. Gabona nem termett, sőt még az öszvérek és igavonó állatok számára is alig találtak elegendő vizet. Egyszóval minden úgy történt, ahogy azt az ifjú próféta megjövendölte.

A nép háborgott, nyíltan zúgolódott. Ő pedig járt köztük és lázította őket ellenem és isteneim ellen és a papok ellen, akik nekem szolgáltak. Óh mennyit szenvedtem ebben az időben !

Akáb olyan volt mint az árnyék.

Lézengett jobbra balra és nem tudta mit tegyen.

Nabot esete is nagyon a lelkére nehezült s mert Illés fenyegette őt, hogy hasonló sors éri s hogy kutyák tépik szét holttestét azon a helyen hol Nabotot megkövezte a nép: még szomorúbb lett és majdnem belebetegedett. Megszakgatta

ruháit, az ő hite gyásza szerint, bőjtölt és imádkozott Izrael istenéhez.

Én pedig termeimben egyedül voltam és reá gondoltam. Reá, a prófétára, aki feldulta országom békéjét, éjjeleim nyugalmaát s akit mindezek dacára szerettem, gyűlölettel és haraggal — de szerettem.

Miért nem jött hozzám, mért nem állt velem szemtől szembe, ha annyira gyűlölt?

Mért nem lépett elém bátran, emelt fővel? Mért nem fenytett meg tulajdon kezével? Hogy szoritotta volna össze torkomat és fojtott volna meg, ha szeretni nem tudott, nem akart, nem mert!

De nem. Járt a tömeg közt és hirdette gyalázatomat és szitotta ellenem a gyűlölködés lángját. És emlegette elődjét és annak jóslatát, hogy izenként darabolnak szét a kutyák Samaria mezőin és tete-memből csak csontok maradnak, miket majd behány egy gödörbe a sirásó.

Óh a vakmerő.

Volt joga ilyeneket mondani rólam egész világ hallatára?

Szétmarcangoltatott a botor, mielőtt

egy darabban látott volna! A husom kutyák étkeül dobta, mialatt én magam illatos olajokkal és fűszeres kenetekkel ápoltattam testemet, hogy amikorra jön oly szép és kíváncsú legyek mint még soha sem voltam.

Miért tette? Miért tette?

Rosznak hitt igazán?

Miért nem akart szóba állani velem? Egy szavára egy halk, kérő szavára ledöntöttem volna atyám bálványait. Kezének egy simogatásáért vissza adtam volna Nabot földjét annak unokáinak. Es eláraszottam volna egész Samariát jószágom kegyeivel.

Egyetlen szaváért!

Ámde nem jött felém. Bújt, szökött előlem és izeneteimet nem hallgatta meg.

Es elkövette ellenem azt a rémtettet, amit elmondani is szörnyűség, amit leírni is borzalom.

Össze hívatta a berkek négyszázötven prófétáját, Baal szolgáit egész Samáriából és Karmel hegyén megölette mind . . .

A négyszázötvenet. Ő maga, az egy! Atyám isteneinek papjait!

És Akáb jelen volt és nézte. És egy szót sem szólt ellene!

Nem szólt egy szót, szekérre ült és sietett Jezrahelbe, mert a pogány papok halála után nyomban megeredt az eső. A rég várt áldás. És a nép örvendezve beszélte Illés győzedelmét és az Úr hatalmát.

Oh micsoda pillanat volt, mikor megtudtam mindezt!

Hogy forott bennem szerelem és harag! Mintha egy forraló üstbe nárdust és mérget öntenének.

És ekkor követeket küldtem hozzá és izentem neki boszúállást, halált, olyat, aminőben ő részesítette a négyszázötvenet.

De elfutott. Menekült. Gyáván elszökött. Egy asszony elől az isten prófétája futott — és jól tette.

Ha marad — az istenekre — nem volt bennem szerelem akkora, hogy megmenthette volna őt bosszúmtól.

És mégis hogy sirtam, mikor eltűnt és nem tudtam hol van.

Kerestettem és szolgáim már-már nyomában voltak. De elvesztették őt Judeában. Bersabee előtt.

B ű n ö k.

Boldog vagyok, hogy hallgattam ösztönömre és elkergettem a porcellán embert, a bábút, ki immár nem szórakoztatott, sőt fárasztott egyformaságával.

Most magam vagyok, egészen magam a fantáziámmal, mely nagyobb, semhogy egy ilyen szegény, sápadt lény, betölthette volna.

Jobb egyedül, mint egy fél emberrel, akivel néha megcsalom magam és kívánságaimat.

Mintha oroszlánnak egy szem mogyorót adnának, mondván: lakjál jól vele.

Hol van ez attól, hogy lásson és beérjen engem.

Lelkem egyetlen rekeszében több kincs

van, mint amennyinek megértésére az ő lénye képes volna.

Rabszolga, igaz — és nem kíván meghódolást. Elég neki ha maga meghódol.

De én utálok és megvetem a szerénységet és igénytelenséget és ha nagy biztonságban érzem magam, az nekem unalmas. Félni jobb, mint lenni izgalom nélkül. Óh van-e oly férfi, akinek beszédét napokig el tudnám hallgatni, anélkül, hogy úntatna? Aki ha akképen beszél is mint más köznapi ember, érdekesnek és kedvesnek tartsam amit mond. Ki oly gazdag, hogy az én gazdagságom előtt meg ne szégyenüljön? Ki oly változatos, hogy kedélyem csapongását követni tudja?

Mert bennem nincsenek apró szeszélyek, mint más asszonyokban.

De érzések, hangulatok, nagy hullámcsapással váltják fel egymást bensőmben és egy nap alatt lényem százféle és mindig új és csudálatos.

Bennem sok van a gyermek pajzánságából, a lány félős bájából is, ami talán úgy tűnik fel mint lehetetlenség, mert hiszen én vagyok a legasszonyabb asszony.

És mégis néha kacagok és örülök úgy ahogy csak gyermek tud. És néha nem érzem, hogy egyetlen csók is ért volna. És az hogy feleség voltam: mesének tetszik. Mert nem emlékszem semmire, minden ami asszonyiságom mellett szólt, kiszállt emlékezésemből.

Majd ismét mérhetetlen vágy fog el, hogy megajándékozzak valakit magammal. A legnagyobbat, a legérdemesebbet. Hogy nagyszerű elragadtatásokba borítsak egy férfit aki engem szeret és jó legyen hozzá mint az édesanyja. Máskor meg elfut a harag, arra a gondolatra, hogy lehet férfiú aki gyönyörűséget iszik ajkaimról. Aki átölel csak úgy mint akármi más asszonyt.

Engem, aki királyné vagyok! Hogy egy férfi a karjai közé vesz és nem retten meg és nem roskad össze hatalmam és nagyságom súlyától.

Mint elalélt ama sirusi ifju, kit egyszer megcsókoltam és attól fogva nem tudott asszonyt szeretni többé.

Oh ki tudna követni engem, kettős életem útjain és ki tudna szállni az én

gondolataim sebességével anélkül, hogy le ne zuhanjon!

Most magam vagyok és szerelem nélkül.
De nem vágy nélkül.

Bár e vágy olyan mint a lábbadozó beteg, mohó étvágya.

Ha kielégülne tán belehalnék.

Mert oly régóta éhezem már — úgy rémlik háromezer esztendeje — hogy elszoktam a jóllakástól.

Nem, nem, nem akarok szeretni többé.
Megkísérlem jó-e a nyugalom és az hogy kiesik életünkből egy darab. Hogy lelkünkből hiányzik egy rész egy név egy álom, egy semmiség, egy — férfi.

*

Ma egy asszony volt nálam.

Úgy hasonlított valakihez!

De kihez?

Ő is, amint meglátott: felsikoltott meglepetésében és azt mondta: úgy rémlik előtte, mintha már nagyon sokszor látott volna.

Mi ez? Tréfa?

(Folytatom.)

